

BOUKE BILLIET

In de naam van TienKamelen

WERELDBIBLIOTHEEK • AMSTERDAM

Omslagontwerp Studio Ron van Roon
Omslagillustratie © René Magritte, Woman Bathing, 1925,
c/o Pictoright Amsterdam 2012

© 2012 Bouke Billiet en
Uitgeverij Wereldbibliotheek bv
Spuistraat 283 · 1012 VR Amsterdam

www.wereldbibliotheek.nl

ISBN 978 90 284 2479 1

DEFLI

Buitenstaanders

‘Thuis is de plaats die je moet ontvluchten
om jezelf te vinden.’

DEEL I

Buitenstaanders

1. *Een mooie dag*

De dag was nochtans mooi begonnen.

Als ik zijn kamer binnenkom, wuift Oscar de boterhammen weg die ik hem presenteer, legt Bero's boek opzij en werkt zich omhoog uit zijn zetel.

'Gelukkige verjaardag, kind. Ik heb iets voor je.' Oscar legt zijn hand op mijn schouder en samen lopen we de kamer uit. Trede voor trede dalen we de brede eretrap af, meer traag dan plechtig, als de vertegenwoordigers van een wankel bestel. De lift weigert hij te gebruiken. 'Alles op zijn tijd! Ik hoef nu nog niet in een kist!'

Beneden in de hal lopen we naar de poort en zo naar buiten op de hangbrug die lang geleden al is vastgemetseld. Eerst kijkt Oscar naar de dag, snuift dan met gesloten ogen de lente op en wijst uiteindelijk naar het water van de slotgracht.

'Daar.'

Op het water drijft iets dat ooit een nieuw groen bootje was, en daarna een tweedehands bootje dat met bruine verf was opgelapt en toen was het iets tussen wrak en gevaarte, en nu is het nog iets anders.

'Ik had je wel een fiets willen geven, maar de Duitsers hebben alle rubber opgeëist. Dus in plaats daarvan heb ik mijn oude sloepje van stal gehaald en waterklaar gemaakt. Gelukkige verjaardag, kind!'

Ik doe alsof ik niets weet van Oscars uitstapjes naar het paviljoen van de hovenier. Ik doe alsof ik nooit gezien heb hoe hij

vol houtschilfers, pek, zaagsel en verfvlekken zat toen ik hem 's avonds waste. Ik doe alsof ik vandaag jarig ben.

't Is een oud beestje, maar nog steeds zeewaardig, hoor. Bij water hoort een boot. We hadden net de gracht rond het kasteel gegraven, want de heer was bang dat de Vikingen zouden komen. We groeven 'm maar vijf meter breed, we dachten dat dat wel genoeg zou zijn om de indringers buiten te houden. Marie en ik waren net getrouwd...

'Wanneer was dat dan?' Want mijn geheugen is al even slecht als dat van Oscar. Zou ik vandaag jarig zijn? Zo bijzonder jarig voel ik me niet.

'Kind, denk even na. Ik was nog een jonge man. Heel erg lang geleden dus. Marie en ik waren net getrouwd, zei ik, en wanneer iedereen 's avonds binnen zat te beven van angst, glipten we naar buiten om te liggen dobberen, hier in dit bootje. Op de liefde kun je urenlang drijven.'

We dalen af naar het water, klimmen in het bootje en bekijken de brug van onderen, onderzoeken gekield sterrenkroos en egelskop, vangen kikkers en laten ze uit onze handen weer in het water springen en Oscar legt uit waarom duizendknoopfonteinkruid duizendknoopfonteinkruid heet. Later help ik hem naar zijn kamer en keer daarna meteen terug om de staat van de buitenmuren te inspecteren: tussen de slotgracht en het kasteel ligt een dunne berm aarde waarvan ik zeker wil weten dat die geen water doorlaat, want een kasteelvrouw met natte voeten, dat hoort niet. Daarna laat ik me zomaar wat ronddobberen, een half oog let erop dat ik geen oeverplanten raak. Het water lijkt wel een dikke schapenvacht, zoveel pollen en pluisjes drijven er. Ik word langzaam in slaap gekabbeld en drijf tussen wakker en elders. De wind brengt wolken en de wolken brengen mannetjes en drakenkoppen. De gerenoveerde waterspuwers boven de kasteelpoort en de drakenkoppen in de lucht worden een dik beest van steen en wolken. De grote ronde bladeren van de waterlelies worden pootafdrukken van enorme viervoeters die geeuwend en gnuivend over het water sjokken.

Een vlieg kriebelt mijn been. Wat jammer dat ik geen lange staart heb. Ik weeg wel tienduizend kilo, geloof ik.

't Is die bruine,' hoor ik plots, en mijn ogen kijken naar buiten. Elders is ver weg en ik ben wakker.

Drie jongens in een gek uniform, met korte broek en hoog opgetrokken kousen, lopen de brug op. Soldaten waarschijnlijk. Ze dragen elk een eigen nummer opdat hun familie hen kan herkennen als ze sneuvelen op het slagveld. De noppen van hun schoenen kletteren zonder genade op de kasseien.

'Wat doet ze in die boot?'

'Ik kijk mijn kasteel,' zeg ik snel, altijd te snel, vindt moeder-overste.

'Jouw kasteel? Jij hebt hier niks,' blaft de grootste met het nummer zeven. Hij plant zijn handen op zijn heupen. 'Waar heb je die boot gestolen? Kom er maar uit en ga terug naar je land.'

'Mijn boot. Mijn land,' zeg ik, en probeer me net als hem breed te maken, maar het bootje gaat schommelen en ik leg mijn armen terug tussen mijn benen.

'Mijn vader zegt dat ze ze allemaal terug moeten sturen,' zegt nummer negen met een mond vol kauwgom, 'te beginnen met de bruine. Jullie komen hier alles opeten, zegt mijn vader.'

'Je vader is een Visigoot,' zeg ik, hoewel het in mijn hoofd toch duidelijk als 'idiot' had geklonken. Mijn mond doet niet altijd wat ik zeg.

'Hou je muil over mijn vader!' roept nummer negen.

'Smerige bruine!' roept nummer twee.

'Smerige bruine!' roept nummer zeven. 'Stom wijf! Terug naar je land!' Het gesprek is voorbij, want meteen daarop keilt hij een steen naar me, en de twee anderen volgen zijn voorbeeld.

Ik grijp naar de peddel om toch iets vast te kunnen houden. De enige plaats waar ze me niet kunnen raken, is onder de brug, maar dan moet ik eerst nog dichterbij hen toe, dus dat gaat niet. Ik probeer achteruit te peddelen, maar de boot werkt niet mee, en wanneer de jongens een nieuw salvo afvuren om

me te stenigen met stukjes van mijn eigen kasteel, duikt mijn lichaam zonder iets te zeggen opzij. Ik raak pijnlijk de dol waarin de peddel rust en het volgende moment lig ik in het water en hoor de jongens lachen. Ik grijp de boot met mijn ene hand en bescherm mijn hoofd met de andere, maar de jongens zijn al weggelopen, tevreden met wat ze hebben bereikt. Ik wacht tot het gelach verdwijnt en zwem, trek, ploeter dan met de boot naar de oever. Daar ga ik even zitten nadenken, haal mijn schouders op en loop naar binnen. Het moet een mooie dag blijven, vind ik.

Druipnat, met een hoofd vol slijmerige kikkerdril, overwoerd door waterpest en draadalgen en met een scheur in mijn jurk sop ik de binnenplaats op. Een enorme pinguïn draait zich om.

‘TienKamelen! Kind, wat heb je nu weer gedaan?’ roept moeder-overste.

‘Ik heb...’

‘Ben je in de gracht gevallen?’

‘Ik ben...’

‘Heb je water ingeslikt? Blijf staan, ik haal een handdoek. Heer, vergeef haar, ze weet niet wat ze doet.’

Moeder-overste zit op een krukje op de binnenplaats en plukt het groen uit mijn haar alsof ze hoopt daardoor ook mijn hoofd te kunnen ontwarren. Daarna neemt ze me mee naar haar kamertje om te kijken of er dan ten minste nog wat van mijn kleding te redden valt.

Wat doe je met zonden? Mijn ogen zoeken het antwoord in de schilderijen op het plafond, een vlechtwerk van letters en bloemen en engeltjes die het ook niet weten. Een zonde plannen, plegen, schijnen, maken, doen. Gedoen, gededen, gedaan... Gedaan!

‘Welke zonden hebben wij gedaan, moeder?’ Ik voel aan mijn heup, waar de dol mijn jurk en ook wat huid gescheurd heeft.

‘Begaan. Wij zijn geboren, kind, dat is genoeg. Wij zijn geboren als zondaars, en dan vooral jij. Christus is de kruisdood gestorven voor ons allemaal. Het minste wat wij kunnen doen, is ons lot dragen zonder klagen.’

Ik hoor het niet voor het eerst; moeder-overste weet hoe slecht mijn hoofd werkt, dus herhaalt ze belangrijke zaken keer op keer. Ik neem me telkens voor mijn lot en mijn kleren fatsoenlijk te dragen, maar ik doe het blijkbaar verkeerd, want moeder-overste heeft altijd wel iets aan te merken. Als ik van de trappen hos, als mijn trui binnenstebuiten toch niet mooier is dan gewoon, als ik een van de oudjes ’s morgens in de badkamer een haan kam, als ik al te vrolijk worteltjes snijd...

‘Het leven is geen lichte zaak, kind. Christus is niet gestorven opdat jij hier fluitend worteltjes kan staan snijden. Werk en denk na over je zonden, zoals het een goede christen betaamt.’

‘Ik weet niet zeker of ik ooit al gezondigd heb.’ Hoe weet ik eigenlijk dat ik een christen ben, had ik toen willen vragen, maar dat zou moeder-overste waarschijnlijk niet leuk gevonden hebben. Het is niet gemakkelijk iets te bedenken dat moeder-overste wel leuk vindt. Daarin verschilt ze van Veerle, een van de verpleegsters. Als Veerle me in de gang tegenkomt, zucht ze vaak dat ze jaloers is op mijn bruine kleurtje, op mijn donkere haar of mijn donkere ogen.

‘Kind, je bent geboren. Wij zijn zondaars en fluiten niet als wij worteltjes snijden.’

‘Wanneer past het om te fluiten, moeder?’

‘Zwijg toch, kind, en haal nog wat wortelen, want jij eet hier alles op.’

Dus op zulke momenten zwijg ik maar en denk na over mijn geboorte. Een zonde volgens moeder-overste, een mirakel volgens de dokters.

Toen mijn moeder aan het sterven was, had ze nog even zelf kunnen ademen, en ook in de ambulance kreeg ze nog wat lucht tot ze in het ziekenhuis aankwam, waar blijkbaar geen

lucht meer was. Ik werd er haastig op de wereld gezet met een speciale operatie die enkel voor keizerlijke families wordt gebruikt en toen ze me eindelijk uitgegraven hadden, kreeg ik meteen een paar flinke klappen. Blijkbaar vonden de dokters toch ook dat geboren worden zondig was.

Ik begon aan de wereld zonder ouders, ik kwam te vroeg en was te klein, ik was door elkaar geklutst en had ook te weinig lucht gehad. De verwachtingen waren van meet af aan niet bijzonder hoog gespannen.

Terecht, want zodra ik begon te spreken en lezen en schrijven, bleek dat ik dingen door elkaar haalde. Alsof ik voor mijn geboorte eigenlijk alles al had geweten, maar dat allemaal overhoop gehaald was. Denken doe ik goed, maar de woorden komen niet uit mijn mond zoals ik ze denk en mijn handen doen niet altijd wat ik wil. Elk deel van mij is anarchie, zegt Bero, van mijn haar tot mijn woorden. 'Kind, jij bent een revolutie op zich.' Ik onthoud ook enkel wat ik echt wil onthouden, dat lijkt me logisch, maar volgens de dokter ben ik een probleem. Dus schrijft moeder-overste mijn taken soms op een lijstje, maar dan vergeet ik telkens dat ik een lijstje heb.

Omdat ik geen ouders heb, voedt de gemeente me op, en omdat de gemeente me opvoedt, is er niet veel geld voor mijn opvoeding. Er komt geen dure consultatie bij een logopedist of een ander moeilijk woord dat Veerle me leert, maar bij een van zijn regelmatige bezoeken aan mijn oude medebewoners doet de dokter enkele testjes, waarna ik iedereen haastig het resultaat ga vertellen.

'Ik ben dyspeptisch,' roep ik, terwijl ik van de binnenplaats het terrasje van de eetzaal opklim, 'de dokter denkt dat mijn hippe kompas niet goed is ontwikkeld. Daarom haal ik moorden en letters door elkaar.' En vooral dus als ik heel erg blij of heel erg boos of nog iets anders heel erg ben.

'Ach,' zegt Bero Directeur, 'een wereld die zich laat vang'n in woord'n, verdient het aan jouw willekeur onderworpen te zijn. Echte kasteelher'n...'

‘En -vrouwen,’ zeg ik, want mannen zijn geen vrouwen. Die verwar ik dan weer niet.

‘En -vrouw’n laten zich daardoor niet tegenhoud’n. Weet je dat Karel de Grote helemaal niet kon schrijv’n? Hij zette het streepje in de a, meer had hij niet nodig om half Europa te verdel’n.’

‘Zeg, Bero...’

‘Di-ecteur.’

‘Bero Directeur, is het kasteel altijd een rusthuis geweest?’

‘Welnee, dom kind. Het kasteel is zelfs niet altijd ’n kasteel geweest. Er is altijd een verhaal, maar niet altijd ’n kasteel,’ zegt Bero Directeur.

‘Wie heeft het eigenlijk gebouwd?’

‘Iedereen. Altijd. En het is ook altijd afgebrok’n. Alles gebeurt altijd opnieuw. Heb je Nietzsche niet gelez’n, kind?’

Vertrekken is vernietigen. Napoleon, de Romein’n, de Spanjaard’n, de Boer’nkrijgers, de Viking’n, de Duitsers, allemaal hebb’n ze het kasteel stevig toegetakeld toen ze vertrokk’n. Kijk maar wat je moeder met je deed.’

Net op dat moment wordt de binnenplaats ingenomen door buitenaardse wezens. Ze hebben geprobeerd zich te vermommen als mensen, maar zijn te rond uitgevallen en dragen ook kleren die geen mens die ik ken ooit zou aantrekken. De kleuren zijn zo fel dat ik bang ben dat de ooievaars op de vlucht zullen slaan.

‘Ah, wielertoerist’n dit keer,’ zegt Bero. Van tussen de kleurige buiken vol reclame voor dakwerkers en sportdrinkjes kruipt een grijs kostuumpje tevoorschijn. De gids, die om de zoveel zondagen een groepje bezoekers dient rond te leiden, schraapt met een verontschuldigend kuchje de keel. Ze ziet ons zitten en wordt bleek.

‘Het kasteel heeft altijd een bijzondere relatie gehad met vreemdelingen,’ fluistert ze. ‘Aan de ene kant brachten de indringers vernieling en verderf, aan de andere kant hebben ze het ook verrijkt. De Romeinen kwamen de streek bezetten maar legden ook heirwegen aan, de Spanjaarden brandden de

oostervleugel af maar brachten ook de aardappel, de Vikingen kwamen hier op strooptocht maar gaven daarmee aanleiding tot de bouw van de eerste versterkte burchten...

‘En mijn moeder gaf aanleiding tot mij,’ vul ik aan. De kleurbuiken draaien zich om, terwijl de gids snel de aandacht probeert te vestigen op een interessant gat in de grond.

2. Oude mensen

In het rusthuis wonen zo'n vijftig mensen, een nest verborgen vogeltjes, enkele muizenfamilies en van maart tot september ook een koppel ooievaars. Gerangschikt van hoog naar laag tref je eerst de ooievaars aan die elk voorjaar hun best doen om hun nest op de oostertoren hoger te maken dan de westertoren. Volgens Oscar komen ze uit Afrika, ook al zijn ze wit.

Hoog in de loggia, het centrale gedeelte boven de poort, heb ik mijn mooi gerenoveerde kamer, maar ik ben er enkel als ik moe, boos of ziek ben. Er staat een grote bananenplant en er slingeren boeken rond die ik van Bero heb gestolen. *De Kameel* ligt onder het hoofdkussen.

Op een van de hogere verdiepingen heeft ook moeder-overste een kamertje. Moeder-overste is tegelijk personeel en bewoner. Na de vlucht van de laatste kasteelheer was het kasteel even klooster geweest, en toen had zij de touwtjes in handen, en toen het kasteel rusthuis werd, bleef ze gewoon. Nu bemoeit ze zich met het werk van de verpleegsters en maakt ruzie met de bakker over hoeveel korting hij moet geven. Wanneer ik in de slotgracht terechtkom, neemt moeder-overste me mee naar haar kamertje, waar ze probeert om mijn jurk te naaien.

Ik zit op bed en kijk naar mijn huid en denk aan wat de voetballers hebben gezegd. Volgens moeder-overste waren het dan toch geen soldaten.

'Moeder, is God een blanke man?'

'In de ogen van God zijn we allen hetzelfde.' Moeder-overste is zuinig met woorden, ze heeft twee naaldjes uit haar mond steken en kijkt niet op van haar naaiwerk.